

Keuzedeel mbo

Inleiding op de forensische zorg

Code

K1503

Ontwikkeld door: ROC Aventus, Noorderpoort, Zorgkwestie, Zorggroep 't Achterhuus, Trajectum, Hogeschool Saxion en Samenwerkingsorganisatie voor beroepsonderwijs en bedrijfsleven

Penvoerder: Sectorkamer zorg, welzijn en sport

1. Algemene informatie

D1: Inleiding op de forensische zorg

Studielast

240

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Ja

Onderwijsinstellingen kunnen, onder specifieke voorwaarden, in de derde leerweg een certificaatgerichte opleiding aanbieden voor een keuzedeel dat na 1 augustus 2020 is vastgesteld. Zie vragen 7 en 17 van de veelgestelde vragen veranderaanpak (<https://kwalificatiestructuur-mijn.s-bb.nl/vragen/verander>).

Scholingsbehoefte/landelijke herkenbaarheid

Het werk in de Forensische Zorg vraagt om specifieke kennis en vaardigheden die bij andere zorggebieden niet in beeld zijn en daardoor in opleidingen buiten beeld blijven. Zo wordt gewerkt met een gevarieerde patiëntengroep waarbij delictgedrag, psychische problematiek, verslaving, psychose en ander moeilijk verstaanbaar gedrag vaker dan gemiddeld voorkomt. Bovendien zijn alle patiënten in contact met justitie, onder toezicht geplaatst, in hechtenis of ter beschikking van de staat gesteld (TBS). Deze doelgroep valt samen te vatten als 'justitiabelen'.

Werkgevers in deze branche hebben nu te maken met een gebrek aan expertise en ervaring bij instromende en actieve zorgmedewerkers. Werken in deze branche, met deze doelgroep en deze setting vereist specifieke kennis en vaardigheden. Dit resulteert in een scholingsbehoefte over de bijzondere aspecten van Forensische Zorg: het samenspel van omgaan met delictgedrag, psychiatrische stoornissen en de juridische kaders waar de zorgverlener mee te maken krijgt. Het Expertisecentrum forensische psychiatrie (EFP) en Trajectum (zorgorganisatie gespecialiseerd in forensische zorg) erkennen deze scholingsbehoefte.

Zelfstandige betekenis

Na het volgen van dit keuzedeel is de beginnend beroepsbeoefenaar beter in het bieden van zorg- en hulpverlening aan cliënten in de Forensische zorg, waaronder het signaleren van risicofactoren, het toepassen van begeleidingsmethoden en het omgaan met complex gedrag.

Doelgroep

Dit keuzedeel is bedoeld voor gediplomeerde zorgverleners en welzijnswerkers, die werkzaam zijn in de Forensische Zorg of hierin willen gaan werken.

Ingangsdatum certificaat

01-08-2026

Ontwikkeld voor kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Relevantie van het keuzedeel

Het keuzedeel Inleiding op de forensische zorg, geeft de mogelijkheid om een verdieping te realiseren bovenop de essentiële onderdelen van verschillende beroepskwalificaties in de (maatschappelijke) zorg en het sociaal maatschappelijk werk. Het geeft de beginnend beroepsbeoefenaar specifieke kennis en vaardigheden om te handelen bij complexe psychosociale zorgsituaties in de forensische zorg en zich op dit vlak te onderscheiden op de arbeidsmarkt.

Beschrijving van het keuzedeel

Het keuzedeel biedt de beginnend beroepsbeoefenaar specialistische kennis en vaardigheden voor de zorg- en hulpverlening aan forensische cliënten. Dit omvat kennis van ziektebeelden, juridische kaders en ethiek binnen de forensische zorg. Daarnaast ontwikkelt de beginnend beroepsbeoefenaar vaardigheden in het signaleren van risicofactoren, het toepassen van begeleidingsmethoden en het omgaan met complex gedrag.

Branchevereisten

Nee

Aard van keuzedeel

Verdiepend

2. Uitwerking

D1-K1: Toepassen van specialistische kennis en vaardigheden voor de zorg- en hulpverlening aan forensische cliënten

Complexiteit

De werkzaamheden van de beginnend beroepsbeoefenaar zijn complex, doordat die werkt met cliënten met complexe problematiek, binnen onvoorspelbare en dynamische situaties. Het werk vereist specialistische kennis en vaardigheden, evenals het vermogen om snel en effectief in te spelen op veranderingen in gedrag en gezondheid van de cliënt. De beginnend beroepsbeoefenaar gebruikt in het werk standaarden en protocollen passend bij de forensische zorgverlening. Er is afbreukrisico wanneer de beginnend beroepsbeoefenaar niet alert is op plotselinge veranderingen in het gedrag van cliënt(en) en niet de-escalerend handelt, waardoor er onveilige situaties kunnen ontstaan.

Daarnaast moet de beginnend beroepsbeoefenaar in staat zijn signalen van overbelasting of stress bij zichzelf te herkennen en dit bespreekbaar te maken binnen het team. Het bewaken van de eigen belastbaarheid is essentieel om professioneel en veilig te kunnen blijven handelen in risicovolle situaties.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beginnend beroepsbeoefenaar voert de werkzaamheden zowel zelfstandig als in teamverband uit. De beginnend beroepsbeoefenaar is verantwoordelijk voor eigen werkzaamheden en handelt volgens een behandelplan, onder leiding van een teamleider. De beginnend beroepsbeoefenaar schakelt wanneer nodig een meer deskundige collega of teamleider in.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- heeft specialistische kennis over de forensische zorg
- heeft specialistische kennis over de dag-structuur van cliënten
- heeft specialistische kennis van de eigen rol en taken in de forensische zorg
- heeft specialistische kennis van juridische kaders binnen de forensische zorg
- heeft specialistische kennis van beveiligingsniveaus binnen de forensische zorg
- heeft specialistische kennis van (psychiatrische) ziektebeelden en bijbehorend gedrag
- heeft specialistische kennis van risicofactoren die voorkomen binnen de forensische zorg
- heeft specialistische kennis van ethische vraagstukken en waarden en normen in de omgang met forensische cliënten
- heeft specialistische kennis van de sociale kaart in de forensische zorg

- Kan observatietechnieken toepassen in de begeleiding van forensische cliënten, gericht op het signaleren van risicogedrag en behandelindicaties
- kan analysemethoden toepassen bij het onderzoeken van gedrag en problematiek van forensische cliënten
- kan begeleidingsmethoden toepassen, passend bij de specifieke behoeften en situatie van de cliënt
- kan risicofactoren bij forensische cliënten signaleren, met aandacht voor gedrag, omgeving en voorgeschiedenis
- kan onvoorzien en ongewenst gedrag van forensische cliënten herkennen en de-escalerend reageren
- kan samenwerken met professionals binnen de forensische zorgketen
- kan feedbackvaardigheden toepassen in contact met forensische cliënten en collega's
- kan communicatievaardigheden toepassen in contact met forensische cliënten en collega's
- kan rapporteren volgens geldende richtlijnen
- kan beroepsdilemma's binnen de forensische zorg signaleren en bespreken met collega's
- kan reflectievaardigheden toepassen
- kan signalen van overbelasting of stress bij zichzelf herkennen
- kan overbelasting of stress bespreekbaar maken en ondersteuning inschakelen